

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 156/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obe [REDAKOVANÉ], proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV Pz 330/20/1000-7 z 28. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľiek o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. februára 2021 domáhajú vyslovenia porušenia čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) upovedomením generálnej prokuratúry označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľky navrhujú napadnuté upovedomenie, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť generálnej prokuratúre na ďalšie konanie. Súčasne žiadajú ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu, keďže nemajú finančné prostriedky a je to v záujme spravodlivosti.
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého upovedomenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva takýto stav veci:
3. Uznesením vyšetrovateľky Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Komárno (ďalej len „vyšetrovateľka“) ČVS: ORP 298/1-VYS-KN-2019 z 11. novembra 2019 bolo podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie vo veci zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona s použitím ustanovení § 138 písm. j) a § 139 ods. 1 písm. i) Trestného zákona.

4. Uznesením vyšetrovateľky ČVS: ORP 298/1-VYS-KN-2019 z 30. júla 2020 bolo sťažovateľkám vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku pre zločin uvedený v uznesení o začatí trestného stíhania.

5. Obvinenie proti sťažovateľkám je skutkovo založené na tom, že v presne nezistenom období od júla do novembra 2018, keď sa odsúdený [REDAKOVANÉ] spolu s manželkou [REDAKOVANÉ] domáhali obnovy konania vo veci trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby, v ktorej bol [REDAKOVANÉ] odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 11 rokov, v obci [REDAKOVANÉ], v rodinnom dome č. [REDAKOVANÉ] obvinené spoločným konaním vyvíjali psychický nátlak na [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ako svedkov v trestnom konaní, aby zmenili svoje usvedčujúce výpovede v konaní pred súdom a vypovedali v prospech odsúdeného [REDAKOVANÉ], čo poškodení odmietli z dôvodu možného postihu za krivú výpoveď, a po zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania Okresným súdom Komárno opakovane hrozili poškodeným podávaním trestných oznámení, kým nebudú „zavretí“, a túto hrozbu naplnili podaním viacerých trestných oznámení, v dôsledku čoho poškodení opustili rodinný dom v [REDAKOVANÉ].

6. Proti uzneseniu vyšetrovateľky o vznesení obvinenia podali sťažovateľky sťažnosť, ktorá bola uznesením prokurátorky Okresnej prokuratúry Komárno č. k. 1 Pv 442/19/4401-16 zo 16. októbra 2020 ako nedôvodná zamietnutá.

7. Podaním z 27. októbra 2020 adresovaným generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) sťažovateľky podali podľa § 364 Trestného poriadku návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, konkrétne uznesenia prokurátorky okresnej prokuratúry a uznesenia vyšetrovateľky o vznesení obvinenia, ktorému generálny prokurátor nevyhovel, o čom upovedomil sťažovateľky prípisom č. k. IV Pz 330/20/1000-7 z 28. decembra 2020.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

8. Proti napadnutému upovedomeniu generálnej prokuratúry o nevyhovení návrhu podľa § 364 Trestného poriadku podali sťažovateľky túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Orgány činné v trestnom konaní postupujú vo veci pasívne a selektívne. Vyšetrovateľka zabezpečovala dôkazy v trestnom konaní jednostranne, návrhmi sťažovateľiek na vykonanie dôkazov sa vôbec nezaoberala a nevysporiadala sa s nimi.

b) Okresná prokuratúra posúdila sťažnosť sťažovateľiek „len formalisticky a veci vytrhávala z kontextu, odôvodnenie je úplne nejasné“, pričom podľa sťažovateľiek je vidieť, že dozorujúci orgán vôbec spis nepreskúmal.

c) V návrhu podľa § 364 Trestného poriadku sťažovateľky poukázali na opomenuté a jednostranne získané dôkazy, ako aj na to, že orgány vážne pochybili, keď odborné posúdenie vôbec nevzali na zreteľ.

d) Skutočnosti uvádzané v napadnutom upovedomení generálnej prokuratúry vôbec nevyplývajú z trestného spisu, pričom deformácia skutkového stavu štátnymi orgánmi je neprípustná.

e) K namietanému porušeniu označených práv došlo v dôsledku rozšírenia skutkového deja o skutočnosti, ktoré nevyplývajú zo žiadneho dôkazu, a tento skutkový dej je v rozpore so skutočnosťami nachádzajúcimi sa v spise.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny) a porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) upovedomením generálnej prokuratúry podľa § 365 ods. 1 Trestného poriadku o nevyhovení návrhu sťažovateľiek na zrušenie uznesenia prokurátorky okresnej prokuratúry.

10. Z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že generálny prokurátor na základe návrhu sťažovateľiek podaným v súlade s § 363 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal uznesenie prokurátorky okresnej prokuratúry, ako aj konanie, ktoré vydaniu tohto rozhodnutia predchádzalo, a zároveň uznesenie vyšetrovateľky o vznesení obvinenia a dospel k záveru, že „*námietky obvinených v podobe, v akej ich uplatnili, nie sú spôsobilé na revíziu napadnutého uznesenia*“ a označené rozhodnutia sú „*vecne i formálne správne, zodpovedajúce zákonu*“, preto návrhu na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní nevyhoveli.

11. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v danom prípade sa sťažovateľky domáhajú, aby ústavný súd na základe nimi namietaných pochybení orgánu činného v trestnom konaní už v počiatočnom štádiu trestného stíhania vyslovil porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ústavy a čl. 36 listiny a práva podľa čl. 6 dohovoru. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí. V danej veci preto ani nepovažuje za potrebné obsirnejšie sa zaoberať argumentáciou sťažovateľiek, pretože aj v prípade opodstatnenosti ich tvrdení existujú možnosti nápravy v ďalšom priebehu trestného konania, na čo stabilne poukazuje vo svojej ustálenej judikatúre, podľa ktorej trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietat také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, m. m. tiež II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07). Z toho dôvodu námietky sťažovateľiek týkajúce sa porušenia ich práv, ktoré v podstate smerujú k základu trestného obvinenia, treba v kontexte uvedeného považovať aj za predčasné.

12. Z už uvedeného vyplýva, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľkám ako obvineným, prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po prípadnom podaní obžaloby) ako obžalovaným právne účinným spôsobom namietat porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou a listinou, resp. práv garantovaných dohovorom, ku ktorým malo dôjsť v dôsledku nimi tvrdeného nezákonného postupu a rozhodnutia vyšetrovateľky a prokurátorky okresnej prokuratúry v predmetnej trestnej veci. Sťažovateľky v postavení strany trestného konania majú už v rámci prípravného konania oprávnenie aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností kladených im za vinu. Navyše, tak súd prvého stupňa, ktorý by bol oprávnený konať a rozhodovať v trestnej veci sťažovateľiek po skončení prípravného konania, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou

jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností posudzovaného prípadu vrátane oprávnenia preskúmať zákonnosť a ústavnosť postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľiek v tomto štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05 alebo III. ÚS 109/05). Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého oddielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.

13. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú z dôvodu, že sťažovateľky pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerпали všetky právne prostriedky, ktoré im zákon na ochranu ich základných práv a slobôd poskytuje.

14. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre neprípustnosť (bod 1 výroku tohto uznesenia) bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľiek.

15. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti žiadajú o ustanovenie právneho zástupcu.

16. Skôr, ako by ústavný súd prešiel ku skúmaniu majetkových pomerov sťažovateľiek, sa v rámci hospodárnosti konania najskôr zaoberal obsahom samotnej ústavnej sťažnosti a v zmysle už uvedeného dospel k záveru, že v danom prípade ide zo strany sťažovateľiek o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, v dôsledku čoho by boli úkony smerujúce k ustanoveniu právneho zástupcu bez právneho významu. Preto ústavný súd žiadosti sťažovateľiek nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu